

بررسی ملاک‌های همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه‌ی زندگی مشترک

ناصر یوسفی

استادیار گروه روان‌شناسی و مشاوره دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه کردستان

مهرنوش باقریان^۱

مشاور دانشکده پرستاری حضرت زینب(س) دانشگاه علوم پزشکی شیراز

پذیرش مقاله: ۹۰/۱۲/۱

دریافت مقاله: ۹۰/۷/۶

چکیده

زمینه هدف: با توجه به نقش مهم ملاک‌های همسرگزینی در ایجاد فرسودگی زناشویی، پژوهش حاضر با هدف بررسی ملاک‌های همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک صورت گرفت.

روش: طرح تحقیق همبستگی از نوع علی-مقایسه‌ای است. جامعه این تحقیق شامل تمام متقاضیان طلاق مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهرستان لارستان در ۶ ماه اول سال ۱۳۹۰ که بین ۲ تا ۶ سال از زندگی زناشویی آنها می‌گذشت و هم چنین زوجین مایل به ادامه زندگی مشترک که از لحاظ ویژگی‌های دموگرافیک (سطح تحصیلات، مدت ازدواج، سن و...) که مشابه افراد متقاضی طلاق بودند می‌شد. نمونه مورد نظر شامل ۳۰ زوج (۳۰ نفر مرد و ۳۰ نفر زن) متقاضی طلاق و ۳۰ زوج (۳۰ نفر مرد و ۳۰ نفر زن) مایل به ادامه زندگی مشترک بودند که به صورت تصادفی ساده از میان جامعه تحقیق انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش، شامل پرسشنامه ملاک‌های همسرگزینی و پرسشنامه فرسودگی زناشویی بود.

یافته‌ها: به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از آزمون آماری تحلیل تمیز استفاده شد. نتایج این تحلیل نشان می‌دهد که متغیر فرسودگی زناشویی و ملاک محتوایی همسرگزینی قادرند به طور معناداری عضویت گروهی افراد به طبقه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک را پیش‌بینی کنند. همبستگی متعارف این متغیرها در جداسازی گروه‌ها در تحلیل تمیز به روش همزمان برابر با ۰/۷۷۳ و در تحلیل تمیز به روش گام به گام برابر با ۰/۷۵۶ است. سطح معنی داری تابع تمیز در این پژوهش $P < ۰,۰۰۱$ است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش، نقش ملاک‌های همسرگزینی محتوایی و فرسودگی زناشویی را به عنوان متغیرهای پیش‌بینی کننده احتمال طلاق در زوجین مورد تایید قرار داد و می‌تواند در تعیین راهبردهای مشاوره‌ای، بخصوص در امر مشاوره قبل از ازدواج مؤثر واقع گردد.

کلیدواژه‌ها: ملاک‌های همسرگزینی، فرسودگی زناشویی، افراد متقاضی طلاق، افراد مایل به ادامه زندگی مشترک.

^۱ - آدرس نویسنده‌ی مسؤول: فارس، لارستان، شهر جدید، بزرگراه شهید دادمان، دانشکده پرستاری حضرت زینب(س) دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

Email: bagheryanmehrnoosh@yahoo.com

تلفکس: ۲۲۴۷۱۱۱ (۰۷۸۱)

مقدمه

ازدواج نخستین پیمان عاطفی و قانونی در زندگی ما به شمار می‌آید. بعلاوه، همسرگزینی و پیمان زناشویی هر دو نشانه بالیدگی و پیشرفت شخصی می‌باشند. گزینش همسر بی گمان یکی از مهمترین تصمیم‌هایی است که ما در زندگی خود می‌گیریم (بیرشک، ۱۳۸۲). ازدواج، اولین و مهمترین مرحله در چرخه زندگی خانوادگی است که در آن انتخاب همسر صورت می‌گیرد و موفقیت در دیگر مراحل زندگی به موفقیت در این مرحله بستگی دارد (نیتزل^۱ و هاریس^۲، ۲۰۰۸).

گرچه ازدواج هنوز بخشی از ساختار جامعه است، اما اکنون دیگر والدین و واسطه‌های ازدواج، انتخاب همسر را تحمیل نمی‌کنند و در عوض، بیشتر انتخاب آزاد حاکم است یا این گونه به نظر می‌رسد (برنشتاین^۳، ۱۹۹۴؛ ترجمه سهرابی ۱۳۸۲). ازدواج مهمترین رویداد زندگی فرد است و مهمترین مرحله چرخه زندگی خانوادگی محسوب می‌شود (سیاتیری، ۱۳۸۴). بدین منظور، وجود مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و اطلاعات در جهت ارتقای کیفیت ازدواج الزامی می‌باشد. ازدواج‌های موفق هستند که در آنها ملاکهای انتخاب همسر به درستی رعایت شده باشد و طرفین از ملاکها خود آگاهی و تعریف روشنی داشته باشند (رفاهی، ۱۳۸۷).

اولویت‌ها و ملاکهای همسرگزینی^۴، ادراکاتی در مورد صفات یا ویژگی‌هایی هستند که از یک معشوقه خیالی یا همسر بالقوه، مطالبه می‌شوند و تعداد زیادی از این ادراکات به صورت واضحی با هیجانات در ارتباط هستند (باس^۵، ۲۰۰۷). در دهه‌های گذشته رویکردهای متفاوتی در ارتباط با همسرگزینی شکل گرفته است. که هر یک از آنها، فرایند و چگونگی انتخاب زوجها توسط افراد متفاوت را از دیدگاههای متفاوت مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. همچنین هر دیدگاه معیارهایی را که هر فرد در هنگام انتخاب همسر مد نظر قرار می‌دهد، نیز بررسی می‌کند (دابویس^۶، ۲۰۱۰).

باس معتقد است همسرگزینی اساساً پدیده‌ای روانشناختی است. در رشته‌های مختلف روانشناسی این پدیده را از منظرهای مختلف مورد بررسی و پژوهش قرار می‌دهند (باس، ۲۰۰۵). برای چگونگی انتخاب همسر به مواردی مانند انتخاب بر اساس تصادف از میان مجموعه‌ی محدودی از افراد اساساً شبیه خود فرد (لایکن^۷ و تیلیجن^۸، ۲۰۰۸)، هم‌تاهم‌سری^۹ یا

1. Nietzel, M.T.

2. Harris, M.J.

3. Bernestein, F.

4. Mateselection preference

5. Buss, D.M.

6. Dubuis, M.H.

7. Lykken, D.T.

8. Tellegen, A.

9. assortative matching

گرایش به انتخاب همسر مشابه خود (ملامید^۱، ۱۹۹۴)، تکمیل‌کنندگی یا گرایش به انتخاب فرد مکمل و جذابیت بین فردی، دلایلی مانند سود بردن از روابط عاشقانه (نظریه تبادل اجتماعی^۲)، حفظ هماهنگی در تفکر و ارتباطات اجتماعی خود (نظریه توازن^۳)، اشاره شده است. دیدگاه زیست‌شناسی تکاملی، تبیین خود درباره انتخاب همسر را به این صورت مطرح می‌کند که انسان ازدواج می‌کند تا احتمال پخش ژن‌های خود را به حداکثر برساند. در جریان تنازع بقا، شایسته‌ترین اعضای یک گونه به اندازه کافی زنده می‌مانند که ویژگی‌های خود را به نسل بعد انتقال دهند (کرین^۴، ۲۰۰۳). نظر به آن که ازدواج، اولین اولین و مهم‌ترین مرحله چرخه‌ی زندگی خانوادگی محسوب می‌شود و مهم‌ترین عامل در ایجاد جامعه سالم است (فریدمن^۵، ۲۰۰۷). پدیده‌ی بسیار مهم قلمداد می‌شود و در این مقوله همسرگزینی به عنوان سنگ بنای اولیه تشکیل خانواده از اهمیت بسیاری برخوردار است (نصیرزاده و رسول‌زاده، ۱۳۸۸). علت اکثر مسائل و مشکلات خانوادها در صورت ریشه‌یابی، به انتخاب نامناسب در یک یا چند عامل اثرگذار در ازدواج بر می‌گردد. صرف وقت و دقت در انتخاب همسر خوب سرمایه‌گذاری برای حصول یک زندگی سعادت‌مند و لذت بخش است (مارکمن^۶، ۲۰۰۸).

سیمون^۷ (۲۰۰۸) در ضمن پژوهشی نشان داد، وقتی افراد متوجه می‌شوند که نسبت به ملاکهای صحیح همسرگزینی گزینی بی‌توجه بودند احساس سرخوردگی و فرسودگی زناشویی می‌کنند و انتخاب نامناسب ملاکهای همسرگزینی می‌تواند یکی از منابع فرسودگی و زوال تدریجی زندگی زناشویی باشد.

والر^۸ (۱۹۳۸) اولین محقق بود که پیشنهاد داد طلاق ممکن است ریشه در سرخوردگی زوجین داشته باشد. سرخوردگی^۹ و فرسودگی زناشویی، کاهش تدریجی دلبستگی عاطفی به همسر است که با احساس بیگانگی، بی‌علاقگی و بی‌تفاوتی زوجین به یکدیگر و جایگزینی عواطف منفی به جای عواطف مثبت همراه است. در یک ازدواج سرخورده یکی یا هر دو زوج ضمن تجربه احساس گسستگی از همسر و کاهش علائق و ارتباطات متقابل، نگرانی‌های قابل توجهی در خصوص تخریب فزاینده رابطه و پیشروی به سمت جدایی و طلاق دارند (شریفی، کارسولی، بشلیده، ۱۳۹۰).

¹⁰. Melamed, T.

¹. Social exchange

². Balance theory

³. Crain, W. C.

⁴. Friedman, M.

⁵. Markman, H. J.

⁶. Simon, H.

⁷. Waller, W.

⁸. disaffection

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرنوش

از نظر لینگرن^۱ (۲۰۰۳) فرسودگی از پا در افتادن جسمی و عاطفی و روانی است که از عدم تناسب بین توقعات ناشی می‌شود. فرسودگی یک روند تدریجی است و به ندرت به طور ناگهانی بروز می‌کند. در واقع صمیمیت و عشق به تدریج رنگ می‌بازد و به همراه آن احساس خستگی عمومی عارض می‌شود. در شدیدترین نوع آن، این فرسودگی باعث فروپاشی رابطه می‌شود. فرسودگی طبق تعریف، از پا افتادگی جسمی، عاطفی و روانی است که ناشی از عدم تناسب مزمن بین انتظارات و واقعیت است (پاینز، ۱۹۹۶؛ ترجمه گوهری راد و افشار، ۱۳۸۳). فرسودگی زمانی ظاهر می‌شود که زوج متوجه می‌شوند با وجود تمام تلاشی که کرده‌اند، این رابطه به زندگی شان هیچ معنا و مفهوم خاصی نداده و هرگز نخواهد داد (ون پلت^۲، ۲۰۰۹). انباشته شدن فشارهای روانی تضعیف‌کننده عشق، افزایش تدریجی خستگی و یکنواختی و جمع شدن رنجش‌های کوچک به بروز فرسودگی کمک می‌کند (برک، ویر و دورز^۳، ۲۰۰۷). کایرز (۱۹۹۳) معتقد است با وجود اینکه تمامی ازدواج‌ها به نوعی سرخوردگی را تجربه می‌کنند، اما بسیاری از این ازدواج‌ها با کیفیت پایین ادامه یافته و زندگی متاهلی بی‌ثباتی را تشکیل می‌دهند که متمایل به فروپاشی است و مسلماً با فراوانی افکار و تصورات درباره جدایی همراه خواهد بود (شریفی و دیگران، ۱۳۹۰). به منظور جلوگیری از چنین وضعیتی (فرسودگی زناشویی) توجه جدی به ملاکهای همسرگزینی و انتخاب همسر قبل از ازدواج ضروری به نظر می‌رسد (لی، ۲۰۰۹). به طور کلی کار بر روی فرسودگی زناشویی تأثیرات بسیاری بر بهبود روابط زوجین، امکان شکل‌گیری ازدواج‌های آگاهانه‌تر با در نظر گرفتن ملاکهای همسرگزینی و بهبود ارتباط زوجین، افزایش احترام و مورد حمایت قرار گرفتن، داشتن نگرش مثبت به زندگی و در نهایت رسیدن به خود شکوفایی دارد (نیلز، ۲۰۰۹).

از آنجا که ملاکها و معیارهای گزینش همسر نقش مهمی در رضایت افراد از زندگی دارند و چنانچه ملاکها و معیارهای گزینش همسر مبتنی بر واقع بینی باشد، دلزدگی کمتری ایجاد می‌شود. پژوهش‌ها در ارتباط با ملاکهای همسرگزینی نشان می‌دهد که بین معیارهای همسرگزینی و رابطه آن با عملکرد خانواده (رفاهی، ۱۳۸۷) و ملاکهای همسرگزینی و ثبات ازدواج و پایداری خانواده (گلیکسوهن، ۲۰۱۰) و ملاکهای همسرگزینی و کیفیت زندگی زناشویی و رضایت از زندگی زناشویی (استسیو، ۲۰۰۴) و ملاکهای همسرگزینی و ویژگی‌های شخصیتی زوجین (ابو القاسمی و ایرانپور، ۱۳۷۹) و ملاکهای همسرگزینی و سطح خودمتمایز سازی و تفکیک خویشتن (اکرمیان، ۱۳۳۸) رابطه معناداری

^۱ Lingern.H.G.

^۲ Van Plet.M.A.

^۳ - Burke,R.J. & Weir,T.H. & Duwors,R.E

وجود دارد و هم چنین یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ملاکهای همسرگزینی با توجه به فرهنگ (باس، ۲۰۰۵) و جنسیت (غلامی، ۱۳۸۶ و عابدی و فرح بخش، ۱۳۷۹) تفاوت معناداری وجود دارد.

پژوهش‌های متعددی در رابطه با فرسودگی زناشویی نشان می‌دهد که بین فرسودگی زناشویی و باورهای غیر منطقی (بالور، ۲۰۰۶ و ادیب راد و ادیب راد، ۱۳۸۴ و عامری، ۱۳۸۹) و نگرش مثبت و فرسودگی زناشویی (نیلز، ۲۰۰۹ و لی، ۲۰۰۹ و جرکین، ۲۰۰۹) و رابطه صمیمی با همسر و فرسودگی زناشویی (نادری، افتخار، آملازاده، ۱۳۸۹) و وابستگی خاص نسبت به همسر و فرسودگی زناشویی (عامری، ۱۳۸۹) و الگوهای اسنادی در زوجین و فرسودگی زناشویی (شریفی، کارسولی، بشلیده، ۱۳۹۰) و کیفیت روابط زناشویی و فرسودگی زناشویی (موسوی زاده، ۱۳۸۸) و فرسودگی زناشویی و فرسودگی شغلی (پاینز و نانز، ۲۰۰۹ و نویدی، ۱۳۸۴) رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به اهمیت موضوع ازدواج و انتخاب همسر و اثرات زیانبار طلاق بحث انتخاب همسر که یکی از اساسی‌ترین انتخابهای دوران جوانی می‌باشد و نرخ روز افزون طلاق و افزایش آمار طلاق و با توجه به نقش ملاکهای همسرگزینی در تعیین ثبات ازدواج و جلوگیری از بروز فرسودگی، کسب اطلاعاتی که بتواند تبیین‌کننده عوامل موثر بر این جریان (فرسودگی زناشویی) باشد، ضروری به نظر می‌رسد. هدف این پژوهش، بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیر پیش بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک است. براین اساس سوال پژوهش عبارت است از:

آیا ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی می‌تواند به عنوان متغیر پیش بینی‌کننده در زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی باشد؟

روش

تحقیق حاضر، تحقیق همبستگی از نوع (تحلیل ممیز) است. جامعه تحقیق حاضر عبارت از کلیه زوجهای متقاضی طلاق مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده شهرستان لارستان بود که درشش ماهه اول سال ۱۳۹۰ برای گرفتن طلاق مراجعه کرده بودند. ضمناً زوجها می‌بایست دارای شرایط زیر باشند:

۱. بین ۲ الی ۶ سال از ازدواجشان گذشته باشد (این دامنه ازدواج به دلیل اینکه سالهای حساس و بحرانی در میان خانواده‌ها می‌باشد و نقش حساس و تعیین‌کننده‌ای از نظر خانواده درمانگران دارد).
۲. برای اولین بار به دادگاه خانواده مراجعه کرده باشند و هم چنین برای مقایسه زوجین متقاضی طلاق و زوجین مایل به ادامه زندگی مشترک، از بین کلیه زوجین در حال زندگی مشترک شهرستان لار که از لحاظ ویژگی‌های

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرنوش

دموگرافیک مشابه افراد متقاضی طلاق بودند به عنوان افراد جامعه به منظور مقایسه استفاده شد. با توجه به حجم جامعه مورد تحقیق، محقق با حضور خود به مدت ۶ ماه در دادگاه خانواده از بین کسانی که برای گرفتن طلاق به دادگاه خانواده مراجعه می‌کردند، نمونه را به صورت تصادفی ساده انتخاب می‌کرد، نمونه این تحقیق ۳۰ زوج متقاضی طلاق و ۳۰ زوج مایل به ادامه زندگی مشترک که در مجموع ۱۲۰ نفر بودند را شامل شد و پرسشنامه ملاکهای همسرگزینی و پرسشنامه فرسودگی زناشویی را به هر یک از زوجین (هم زن و هم مرد) می‌داد تا مراجعان آنها را تکمیل نمایند. تعداد ۳۰ زوج در حال ادامه زندگی مشترک که از لحاظ ویژگی‌های جمعیت شناختی (سطح تحصیلات، مدت ازدواج، سن و...) مشابه زوجین متقاضی طلاق بودند به صورت تصادفی انتخاب شدند. جهت رعایت اخلاق پژوهش به مراجعان گفته شد که این پرسشنامه‌ها جهت انجام یک پژوهش می‌باشد و هیچ گونه تاثیری در پرونده آنها نخواهد داشت (در گروه متقاضی طلاق) و نتایج این پرسشنامه‌ها محرمانه خواهند ماند.

ابزار

مقیاس فرسودگی زناشویی^۱: مقیاس فرسودگی زناشویی (CBM) یک ابزار خودسنجی است که توسط پاینز برای اندازه‌گیری درجه فرسودگی زناشویی در بین زوجین طراحی گردیده است. این پرسشنامه ۲۱ آیتم دارد که شامل سه جزء اصلی خستگی جسمی (احساس خستگی، سستی و داشتن اختلالات خواب)، از پا افتادن عاطفی (احساس افسردگی، ناامیدی و در دام افتادن) و از پا افتادن روانی (احساس بی‌ارزشی، سرخوردگی و خشم نسبت به همسر) می‌باشد. نمره گذاری این مقیاس در یک طیف ۷ درجه ای لیکرت در دامنه‌ای بین ۱ (هرگز) تا ۷ (همیشه) می‌باشد که آزمودنی تعداد دفعات اتفاق افتاده موارد مطرح شده در رابطه زناشویی خود را مشخص می‌سازد. نمره گذاری ۴ ماده نیز به صورت معکوس انجام می‌شود و نمره بالاتر آزمودنی در این مقیاس نشانه فرسودگی بیشتر می‌باشد. ضریب پایایی مقیاس با روش بازآزمایی در یک دوره یک ماهه برابر ۰/۷۶ محاسبه شد. همچنین پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ در دامنه ای بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۳ محاسبه شده است (پاینز، ۱۹۹۶ ترجمه شاداب، ۱۳۸۱). روایی CBM به وسیله همبستگی منفی با ویژگی‌های ارتباطی مثبت به تایید رسیده است. مانند نظر مثبت در مورد ارتباط، کیفیت مکالمه، احساس امنیت، خودشکوفایی، احساس هدفمندی، کشش و جاذبه عاطفی نسبت به همسر و کیفیت رابطه جنسی آنها. نسخه‌های ترجمه شده CBM به طور موفقیت آمیزی در مطالعات

^۱. Couple Burnout Measurement

بین فرهنگی در نروژ، مجارستان، مکزیک، اسپانیا، پرتغال، فنلاند و اسرائیل استفاده شده است (پاینز و نانز، ۲۰۰۹ و لیز و لیز، ۲۰۰۷).

در ایران نیز نویدی (۱۳۸۴) آلفای کرونباخ این پرسشنامه را در مورد ۲۴۰ نمونه، ۱۲۰ پرستار و ۱۲۰ معلم اندازه‌گیری کرد که ضریب آلفای کرونباخ آن ۰/۸۶ بود. همانطور که مشاهده می‌شود (CBM) از همسانی درونی و ضریب پایایی بالا و رضایت بخشی برخوردار است و جهت اندازه‌گیری میزان فرسودگی ابزار مناسبی است.

۲- پرسشنامه‌ی ملاک‌های همسرگزینی^۱: پرسشنامه ملاک‌های همسرگزینی مشتمل بر ۲۲ عبارت (ملاک) است که توسط رفاهی (۱۳۸۷) در ایران تهیه شده و روش پاسخ‌دهی به آن به صورت لیکرت است و دو بعد فرآیندی و محتوایی را در انتخاب همسر بررسی می‌نماید. منظور از ملاک‌های محتوایی خصوصیتی است که فرد به همراه دارد، مانند ویژگی‌های روان‌شناختی فردی و خانوادگی (مثال آن سن، تحصیلات، شغل و درآمد است) و نیز سلامت روانی و جسمانی، قومیت و مذهب فرد. منظور از ملاک‌های فرآیندی، مجموعه‌ی کنش‌هایی است که موجب سازماندهی سیستم خانواده می‌شوند، کنش‌هایی مانند درک طرف مقابل، مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های کنار آمدن، مهارت‌های حل مسئله، انعطاف‌پذیری و... (ثنایی، ۱۳۸۷).

با توجه به چند ارزشی بودن پاسخ‌ها، با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ اعتبار کل آزمون ۰/۸۸ و اعتبار پرسشنامه در بُعد فرآیندی ۰/۸۵ و در بُعد محتوایی ۰/۷۴ محاسبه شد (ثنایی، ۱۳۸۷). با استفاده از روش تحلیل عامل با روش مولفه‌های اصلی و چرخش واریماکس، روایی سازه پرسشنامه در دو عامل محتوایی و فرآیندی تبیین‌کننده ۰/۷۵ واریانس کل پرسشنامه است (ثنایی، ۱۳۸۷). رفاهی (۱۳۸۷) در ایران پرسشنامه ملاک‌های همسرگزینی را بر روی ۵۴۳ زوج (۱۰۸۶ نفر) به عنوان گروه نمونه اجرا کرده است. هنجاریابی پرسشنامه با استفاده از روش‌های روان‌سنجی کلاسیک و تحلیل عاملی اکتشافی با روش مولفه‌های اصلی انجام شد (ثنایی، ۱۳۸۷).

یافته‌ها

در این بخش ابتدا یافته‌های توصیفی و سپس یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌گردد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون آماری تحلیل تمیز به صورت همزمان و گام به گام استفاده شد. اطلاعات مربوط به یافته‌های توصیفی در جدول ۱ ارائه شده‌اند. این جدول اطلاعات مربوط به میانگین و انحراف معیار متغیرهای پیش‌بین را برای زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک نشان می‌دهد.

². preference criteria of spouse selection inventory (PCSSI).

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های دو گروه زوجین متقاضی طلاق و زوجین مایل به ادامه زندگی مشترک در متغیرهای پیش‌بین

ملاکهای همسرگزینی	گروه	شاخص آماری	تعداد
همسرگزینی محتوایی	متقاضی طلاق	میانگین	۴۶/۳۰
		انحراف از معیار	۷/۲۰
همسرگزینی فرآیندی	مایل به ادامه زندگی	میانگین	۵۳/۲۱
		انحراف از معیار	۷/۲۵
همسرگزینی زناشویی	متقاضی طلاق	میانگین	۳۷/۷۱
		انحراف از معیار	۳/۸۰
همسرگزینی فرآیندی	مایل به ادامه زندگی	میانگین	۴۲/۰۰
		انحراف از معیار	۶/۵۵
همسرگزینی محتوایی	متقاضی طلاق	میانگین	۴/۵۴
		انحراف از معیار	۱/۱۶
همسرگزینی زناشویی	مایل به ادامه زندگی	میانگین	۲/۳۳
		انحراف از معیار	۰/۹

جدول ۲ خلاصه‌ی یافته‌های تحلیل ممیز را با دو روش همزمان و گام به گام نشان می‌دهد. همان‌گونه که در جدول ۲ آمده است (هم در تحلیل ممیز به روش همزمان که ترکیب ۷ متغیر با هم وارد تحلیل شدند و هم در تحلیل ممیز به روش گام به گام که پس از ارائه‌ی همه متغیرها ۲ متغیر باقی ماندند و وارد تحلیل شدند) با توجه به مقدار لامبدای کوچک و مقدار مجذور کای بالا و سطح معنی‌داری $p < ۰/۰۰۰۱$ ، تابع ممیز به دست آمده، از قدرت تشخیصی خوبی برای تبیین واریانس متغیر وابسته یعنی عضویت گروهی (در گروه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک) برخوردار است. برای فهم بهتر ستون اول (اطلاعات مهم مربوط به تابع ممیز) جدول ۲ توضیحات زیر ارائه شده است.

جدول ۲: خلاصه یافته های تابع ممیز متعارف به روش تحلیل همزمان (۲متغیر پیش بین) و گام به گام (۲متغیر پیش بین)

اطلاعات مهم مربوط به تابع ممیز	تحلیل ممیز به روش همزمان	تحلیل ممیز به روش گام به گام
تعداد تابع	۱	۱
مقدار ویژه	۱/۴۸۹	۱/۳۳۱
درصد واریانس	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
درصد تراکمی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
همبستگی متعارف	۰/۷۷۳	۰/۷۵۶
مجذور اتا	۰/۵۸	۰/۵۷۱
لامبدای ویلکز	۰/۴۰۲	۰/۴۲۹
مجذور کای	۱۰۴/۳۹۲	۹۹/۰۲۹
درجه آزادی	۷/۰	۲
معنی داری تابع ممیز	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مرکزوارهی داده‌ها برای زوج های متقاضی طلاق	۱/۲۱	۱/۱۴۴
مرکزوارهی داده‌ها برای زوج های مایل به ادامه زندگی مشترک	-۱/۲۱	-۱/۱۴۴
پیش بینی عضویت گروهی	% ۸۹/۲	% ۸۷/۵

۱- **مقدار ویژه:** عبارت است از نسبت مجموع مجذورات بین گروهی به مجموع مجذورات درون گروهی. با نگاهی به جدول ۲ مقدار ویژه تنها تابع ممیز ۱/۴۸۹ (به روش همزمان) و ۱/۳۳۱ (به روش گام به گام) است. کوچکتر بودن مقدار ویژه به روش گام به گام با توجه به درجه آزادی ۲ (۲متغیر پیش بین وارد شده به معادله ممیز) قابل توجیه است. به طور کلی هر چه مقدار ویژه تابع بیشتر باشد تابع از قدرت تشخیصی بیشتری برخوردار است.

۲- **همبستگی متعارف و مجذور آن (مجذور اتا).** همبستگی متعارف، همبستگی بین نمره‌های متغیرهای پیش بین و سطوح متغیر وابسته است. مطابق با اطلاعات مندرج در جدول ۲ این مقدار در تابع ممیز به روش تحلیل همزمان ۰/۷۷۳، و به روش تحلیل گام به گام ۰/۷۵۶ است. با محاسبه مجذور همبستگی متعارف برای تنها تابع ممیز، مجذور اتا به دست می‌آید. مجذور اتا برای تحلیل ممیز به روش همزمان ۰/۵۸ و به روش گام به گام ۰/۵۷۱ است.

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش

۳- **لامبدای ویلکز:** نسبت مجموع مجدورات درون گروهی به مجموع مجدورات کل است. هر چه لامبدای تابع ممیز کمتر باشد آن تابع قدرت تشخیصی بیشتری دارد. همان طور که در جدول ۲ آمده است این مقدار برای تابع ممیز به روش همزمان ۰/۴۰۲ و برای تابع ممیز به روش گام به گام ۰/۴۲۹ است که هر دو مقدار در سطح $p < 0/0001$ معنی دارند.

۴- **مجدور کای:** آماره‌ای است که معنی‌داری تفاوت بین دو سطح از متغیر وابسته را براساس تابع ممیز نشان می‌دهد. هر چه مقدار مجدور کای بیشتر باشد ارزش تابع بیشتر است. مقادیر مجدور کای برای تابع ممیز به روش همزمان ۱۰۴/۳۹۲ و به روش گام به گام ۹۹/۰۲۹ است.

۵- **مرکزوارهی داده‌ها:** مرکز واره داده‌های هر گروه همان میانگین نمره‌های پیش‌بین آن گروه است. به عبارت دیگر، مرکزوارهی داده‌های هر گروه با قرار دادن میانگین متغیرهای پیش‌بین برای هر گروه در تابع ممیز به دست می‌آید. همان‌گونه که در جدول ۲ آمده است مرکز واره‌ی داده‌ها برای تنها تابع ممیز به روش تحلیل همزمان ۱/۲۱ برای گروه متقاضی طلاق، ۱/۲۱- برای گروه مایل به ادامه زندگی و به روش تحلیل گام به گام ۱/۴۴۴ برای گروه متقاضی طلاق، ۱/۴۴۴- برای گروه مایل به ادامه زندگی مشترک است. این بدان معناست که نقطه برش ارتکاب خطا و عدم ارتکاب خطا برای تابع ممیز به دست آمده صفر است و تابع ممیز به دست آمده، تابع تشخیص بسیار مناسبی در متمایز نمودن گروه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک است. بدین ترتیب، اگر نمره‌های یک زوج در معادله ممیز به دست آمده گذاشته شود و نمره ممیز به دست آمده مثبت باشد، پیش‌بینی می‌شود که متقاضی طلاق و اگر منفی باشد پیش‌بینی می‌شود که مایل به ادامه زندگی مشترک خواهد بود. لازم به یادآوری است که منفی یا مثبت بودن نمره‌های ممیز به خودی خود مفهومی ندارد بلکه روابط میان متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک در منفی یا مثبت بودن نمره‌های ممیز اثر می‌گذارد.

۶- با دقت در ردیف پیش‌بین عضویت گروهی جدول ۲، آشکار می‌شود، با استفاده از تابع ممیز به دست آمده با روش همزمان (۷متغیر پیش‌بین) به طور کلی ۸۹/۲٪ زوجین و با روش گام به گام (۲متغیر پیش‌بین) ۸۷/۵٪ زوجین به درستی دسته‌بندی شده‌اند.

جدول ۳ خلاصه یافته‌های تحلیل ممیز گام به گام همراه با لامبدای ویلکز (۲ متغیر پیش بین)

مرحله	وارد شده	تعداد متغیرها	لامبدای ویلکز	درجه آزادی	درجه آزادی	درجه آزادی	F دقیق	آماره	درجه	درجه	معنی
				۱	۲	۳			آزادی	آزادی	داری
									۱	۲	
۱	فرسودگی	۱	۰/۴۶۵	۱	۱	۱۱۸	۱۳۵/۵۹۷	۱۱۸	۱	۱۱۸	۰/۰۰۰
۲	محتوایی	۲	۰/۴۲۹	۲	۱	۱۱۸	۷۷/۸۷۸	۱۱۸	۲	۱۱۷	۰/۰۰۰

تحلیل ممیز رگرسیون گام به گام بر روی ۷ متغیر پیش‌بین (شامل متغیرهای فرسودگی زناشویی، ملاک همسر‌گزینی محتوایی، ملاک همسر‌گزینی فرایندی، جنسیت، سطح تحصیلات، مدت ازدواج و سن) برای پیش‌بینی احتمال طلاق در زوجین صورت گرفت و نتایج آن در جدول ۳ آمده است. مطابق با اطلاعات مندرج در این جدول، پس از ارائه ۷ متغیر، ۲ متغیر جواز ورود به معادله رگرسیون را پیدا کردند. در گام اول، متغیر فرسودگی زناشویی، در گام دوم متغیر ملاک محتوایی همسر‌گزینی، وارد تحلیل شدند که F برای هر یک از ۲ متغیر در سطح $p < ۰/۰۰۰۱$ معنی دار است. افزوده می‌شود که این ۲ متغیر علاوه بر داشتن همبستگی ساده معنی دار با متغیر گروهی، از همبستگی تفکیکی معنی دار نیز با متغیر گروهی برخوردار هستند.

جدول ۴: ضرایب استاندارد، غیراستاندارد، و ضرایب ساختاری و ضرایب طبقه‌بندی تابع ممیز به روش همزمان

و گام به گام

متغیر	به روش همزمان		به روش گام به گام	
	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد
	تابع ممیز	تابع ممیز	تابع ممیز	تابع ممیز
ملاک محتوایی	-۰/۳۴۳	-۰/۰۴۷	-۰/۳۷	-۰/۰۵۱
ملاک فرآیندی	۰/۰۱	۰/۰۰۲	-	-
فرسودگی زناشویی	۰/۹۸۰	۰/۹۴۲	۰/۹۱۰	۰/۸۷۴
جنسیت	-۰/۲۴۱	-۰/۴۷۸	-	-
سطح تحصیلات	۰/۲۰۷	۰/۱۴۷	-	-
مدت ازدواج	۰/۱۶۱	۰/۲۰۶	-	-
سن	-۰/۸۰	-۰/۰۶۰	-	-
عدد ثابت	-	-۰/۹۹۳	-	-۰/۴۶۲

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش

با استفاده از ضرایب غیراستاندارد که در جدول ۴ آمده است. معادله تابع ممیز را می‌توان به دست آورد. بنابراین با قرار دادن نمره هر زوج در متغیرهای مربوط در تابع، نمره فرد به دست می‌آید. با توجه به مرکزواره داده‌های گروه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک که در جدول ۲ آمده است، چنانچه نمره‌ی ممیز به دست آمده مثبت باشد، پیش‌بینی می‌شود آن زوج به گروه متقاضی طلاق و چنانچه منفی باشد به گروه مایل به ادامه زندگی مشترک متعلق خواهد بود. با توجه به ستون ضرایب غیراستاندارد و عدد ثابت تابع ممیز به روش همزمان معادله پیش‌بین زیر به دست آمد.

$$D = y' = -0/993 - 0/047 (X_1) - 0/002 (X_2) + 0/942 (X_3) - 0/478 (X_4) + 0/147 (X_5) + 0/206 (X_6) + -0/060 (X_7)$$

با توجه به ستون ضرایب غیراستاندارد و عدد ثابت تابع ممیز به روش گام به گام معادله پیش‌بین زیر به دست می‌آید.

$$D = y' = -0/462 + 0/051 (X_1) + 0/874 (X_2)$$

آن گونه که جدول ۴ نشان می‌دهد برای هر دو روش تحلیل همزمان و گام به گام ضرایب طبقه‌بندی تابع آمده است. لازم به یادآوری است که با توجه به ضرایب طبقه‌بندی تابع ممیز و مقادیر ثابت (هم به روش همزمان و هم به روش گام به گام) می‌توان دو معادله ممیز تشکیل داد و با قرار دادن نمره‌های هر زوج در دو معادله، دو نمره ممیز به دست آورد. چنانچه نمره به دست آمده به مرکز واره داده‌های متقاضی طلاق نزدیک‌تر باشد پیش‌بینی می‌شود که به زوجین متقاضی طلاق متعلق است و چنانچه نمره به دست آمده به مرکز واره داده‌های زوجین مایل به ادامه زندگی مشترک نزدیک باشد پیش‌بینی می‌شود که به زوجین مایل به ادامه زندگی مشترک متعلق باشد. لازم به یادآوری است که تابع ممیز ممکن است با متغیری که بیشترین ارتباط را با آن دارد نامگذاری شود. شایان ذکر است که در تحلیل‌های ممیزی که بیش از یک تابع وجود دارد برای هر تابع می‌توان متغیری را که بیشترین همبستگی را با آن دارد مشخص نمود و بر این اساس آن را نامگذاری کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک صورت گرفت. با توجه به یافته‌های پژوهش نتایج نشان می‌دهد که متغیر فرسودگی زناشویی و ملاک محتوایی همسرگزینی قادرند به طور معناداری عضویت گروهی افراد به طبقه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک را پیش‌بینی کنند. همبستگی متعارف این متغیرها در جداسازی گروه‌ها در تحلیل تمیز به روش همزمان برابر با ۰/۷۷۳ و در تحلیل تمیز به روش گام به گام برابر با ۰/۷۵۶ است. طبق یافته‌های جدول ۳ پس از ارائه ۷ متغیر

(فرسودگی زناشویی، ملاک همسر گزینی محتوایی، ملاک همسر گزینی فرآیندی، مدت ازدواج، سطح تحصیلات، سن و جنسیت)، ۲ متغیر (فرسودگی زناشویی و ملاک همسر گزینی محتوایی) اجازه ورود به معادله رگرسیون را پیدا کردند. نتایج نشان داد که این ۲ متغیر قادر به پیش‌بینی در بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی بودند. نتایج این پژوهش با پژوهش گلیکسوهن (۲۰۱۰)، نیلز (۲۰۰۹)، لی (۲۰۰۹)، جرکین (۲۰۰۹)، بالور (۲۰۰۶)، پاینز (۲۰۰۴)، استسیو (۲۰۰۴)، نادری و افتخار و آملازاده (۱۳۸۹)، اکرمیان (۱۳۸۸)، ادیب راد و ادیب راد (۱۳۸۴) همسو می‌باشد. طبق یافته‌ها یکی از دلایل درخواست طلاق فرسودگی زناشویی است. در تبیین این نتایج می‌توان چنین فرض نمود که زوجین متقاضی، احتمالاً فرسودگی زناشویی بیشتری را در زندگی زناشویی خود تجربه می‌کنند و در تبیین این جمله می‌توان گفت که چنین همسرانی در رابطه با همدیگر صمیمیت نداشته، نمی‌توانند برای ارضای نیازهای خود بر دیگری (همسرش) تکیه کنند و از رابطه‌شان لذت نمی‌برند. نیاز به صمیمیت و ارزشمند بودن بین زن و شوهر ارضا نمی‌شود و زوجین در جریان ارتباط خود و به هنگام بروز مشکلات حامی یکدیگر نیستند.

بین ملاک‌های محتوایی همسر گزینی و فرسودگی زناشویی افراد دو گروه متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک تفاوت معناداری مشاهده شد. افراد مایل به ادامه زندگی مشترک بیشتر از افراد متقاضی طلاق نسبت به ملاک‌های محتوایی همسر گزینی، شامل خصوصیات که فرد به همراه دارد مانند تناسب فردی، اجتماعی، قومیت و مذهب توجه داشتند و یافته‌های این تحقیق با پژوهش‌های موسوی‌زاده (۱۳۸۸)، رفاهی (۱۳۸۷)، غلامی (۱۳۸۶)، عابدی و فرحبخش (۱۳۷۹) و ایرانپورو ابوالقاسمی (۱۳۸۹) و با تحقیق باس (۲۰۰۵) و پاینز و نیلز (۲۰۰۴)، و نیلز (۲۰۰۹) همسو می‌باشد.

میزان بالای طلاق در جوامع، تایید کننده این حقیقت است که بسیاری از زوجین تمایلی به ادامه ازدواج ناکام را ندارند. تحقیقات در ایالت متحده آمریکا نشان می‌دهد، ۶۰ درصد زوجین در اولین سال ازدواج دچار سرخوردگی می‌شوند (شریفی و دیگران، ۱۳۹۰). با توجه به افزایش آمار طلاق که ملاک‌های همسر گزینی نقش مهمی در وقوع آن دارد، ملاک‌های صحیح همسر گزینی و انتخاب درست می‌تواند احتمال وقوع طلاق را پیش‌بینی نماید. بر اساس یافته‌های این پژوهش، ملاک‌های محتوایی همسر گزینی و فرسودگی زناشویی می‌تواند درمیل به طلاق در زوجین تاثیر داشته باشد و فرصت مناسبی را در اختیار مشاوران خانواده قرار دهد تا کسانی را که برای گرفتن مشاوره پیش از ازدواج به آنها مراجعه می‌نمایند به طور شایسته‌ای با استفاده از ملاک‌های صحیح همسر گزینی و نقش آنها در رابطه با کیفیت زناشویی راهنمایی نمایند. همچنین مشاوران خانواده می‌توانند افراد را با انتخاب صحیح و واقع بینانه ملاک‌های همسر گزینی، پیش از ورود به زندگی مشترک و تجربه دلزدگی زودرس، از آسیب‌های احتمالی دور نمایند و مشاوران به خصوص مشاوران مراکز دانشجویی با برگزاری

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش

گارگاه‌های آموزشی آشنایی با ملاکهای همسرگزینی برای دانشجویان، نقش و تاثیر این ملاکها را در زندگی زناشویی آینده آنها جهت دست‌یابی به یک خانواده سالم و کامیاب پررنگ و مشخص نمایند.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر این بود که خیلی از زوجین در دادگاه خانواده به علت استرس و اضطراب ناشی از طلاق و حضور در دادگاه، پرسشنامه‌ها را کامل جواب نمی‌دادند که خیلی از پرسشنامه‌ها به علت ناقص بودن از جریان تحقیق حذف شدند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند، نخست از جناب آقای دکتر کیومرث بشلیده، رییس محترم دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز که راهنمایی این پژوهش را برعهده داشتند و همچنین از تمام آزمودنی‌هایی که در انجام این تحقیق همکاری لازم را نمودند و از تمام پرسنل دادگاه خانواده لارستان بخصوص جناب آقای رضا باقری مسئول شعبه و هم‌چنین همکار ایشان جناب آقای قدیمی نهایت سپاس و قدردانی را داشته باشند

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

ابوالقاسمی، عباس؛ ایرانپور، چنگیز. (۱۳۷۹). **بررسی تفاوت‌های جنسیتی و شخصیتی در ملاک‌های انتخاب همسر دانشجویان**. خلاصه مقالات همایش سلامت دانشجویان (ص ۵۴). آذر، شیراز: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی شیراز.

ادیب راد، نسترن؛ ادیب راد، مجتبی. (۱۳۸۴). **بررسی رابطه باورهای ارتباطی با دلزدگی زناشویی و مقایسه آن در زنان متقاضی طلاق و زنان خواهان ادامه زندگی مشترک**. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، ۴ (۱۳): ۱۰۱-۱۰۹

اکرمیان، فهیمه. (۱۳۸۸). **مقایسه ملاک‌های همسرگزینی در افراد با خود متمایزسازی بالا و پایین در شهر کاشان**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی (ره) (چاپ نشده).

برنشتاین، فلیپ. اچ؛ برنشتاین، مارسسی، تی. (۱۳۸۲). **زناشویی درمانی، (ترجمه حمیدرضا سهرابی)**. تهران: رسا (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۹۴).

بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۳). **جوانان و ازدواج (اهداف، ملاک‌ها، روش‌ها، موانع، راهکارها)**. تهران: فرهنگ اسلامی بیرشک، بهروز. (۱۳۸۲). **وضعیت ازدواج و طلاق در ایران**. تهران: رسا.

ثنایی، باقر؛ علاقه‌بند، ستیلا؛ فلاحتی، شهره؛ هومن، عباس. (۱۳۸۷). **مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج**. تهران: بعثت.

پاینز، آیالا مالاچ. (۱۳۸۱). **چه کنیم تا عشق رویایی مان به دلزدگی نینجامد**، (ترجمه ف. شاداب) تهران: ققنوس (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۹۶).

پاینز، آیالا مالاچ. (۱۳۸۳). **دلزدگی از روابط زناشویی**، (ترجمه سید حبیب گوهری رادو کامران افشار) تهران: رادمهر (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۱۹۹۶).

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش

رفاهی، ژاله. (۱۳۸۷). مطالعه ملاکهای همسرگزینی و رابطه این ملاک‌ها با عملکرد خانواده به منظور ارائه مدلی برای ارزیابی خانواده. پایان‌نامه دکتری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات (چاپ نشده).

سیاتیری، ناصر. (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین رضایت زناشویی و رضایت شغلی در حوزه ستادی صنعت نفت در شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی تهران (چاپ نشده).

سیف، علی‌اکبر. (۱۳۸۷). روش تهیه پژوهشنامه. تهران: دوران.

شریفی، مرضیه؛ کارسولی، سلیمان؛ بشلیده، کیومرث. (۱۳۹۰). اثر بخشی بازآموزی اسنادی در کاهش فرسودگی زناشویی و احتمال وقوع طلاق در زوجین متقاضی طلاق، روان‌درمانی و مشاوره خانواده، ۱(۲): ۲۱۲-۲۲۵.

عابدی، داریوش؛ فرحبخش، کیومرث. (۱۳۷۹). بررسی معیارهای انتخاب همسر در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. طب و تزکیه، شماره ۳۹، ۸۷-۱۰۶.

عامری، زینب. (۱۳۸۹). رابطه بین وابستگی خاص نسبت به همسر و باورهای غیر منطقی زناشویی در دبیران متاهل اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی اهواز (چاپ نشده).

غلامی، لیلا. (۱۳۸۶). مقایسه معیارهای همسرگزینی در بین دختران و پسران زیر ۲۰ سال (۲۰-۱۷) سال و بالاتر (۳۵-۲۱). پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی (چاپ نشده).

موسوی زاده، طاهره. (۱۳۸۸). اثربخشی آموزش معنادرمانی بر کاهش دلزدگی زناشویی زنان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی (چاپ نشده).

نادری، فرح؛ افتخار، زهرا؛ آملازاده، صغری. (۱۳۸۹). **رابطه ویژگی های شخصیت و روابط صمیمی همسر با دزدگی زناشویی در همسران معتادان مرد اهواز**. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی اهواز (چاپ نشده).

نصیرزاده، راضیه؛ رسول زاده طباطبایی، کاظم. (۱۳۸۸). **معیارهای فیزیکی انتخاب همسر در دانشجویان دانشگاههای تهران**. اصول بهداشت روانی، ۱۱(۴۱): ۴۱-۵۰.

نویدی، فاطمه. (۱۳۸۴). **بررسی و مقایسه رابطه دزدگی زناشویی با عوامل جو سازمانی**. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید بهشتی (چاپ نشده).

Balver, R.T.(2006). Professional nursing burnout and irrational thinking. *journal article Springer link*,12 , 23-135.

Burke, R. J. & Weir, T. H. & Duwors, R. E. (2007). *Work demands on administrator spouse well being*. <http://www.SID.ir>.

Buss, D. M. (2007). Evolutionary psychology : sex difference in human meta reference. *journal of counseling and clinical psychology*.

Buss, D.M. (2005). Meta selection criteria: An evolutionary perspective. *Journal of personality and social psychology*, 59, 981-992.

Crain, W. C. (2003). Conditional meta choice strategies in humans. *Journal of family therapy*, 27, 87-109.

Dabuis, M. H. (2010). Importance difference criteria for meta selection in single and married. *journal of marriage and the family*, 67, 133-146.

Friedman, M. (2007). Differences in meta selection. *journal of personality and social psychology*, 130, 81-89.

Gilcksohn, J. (2010). Preferences in human meta selection. *Journal of personality and social psychology*, 40(3), 113-143.

Gorkin, M. H. (2009). The four stages of burnout. *financial services journal*. [online.http://stressdoc.com/4stage.htm](http://stressdoc.com/4stage.htm).

Laes, T. & Laes, N. (2007). Career burnout and its relationship couple burnout in Finland. *Annual meeting of the*

بررسی ملاکهای همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش‌بین زوجین متقاضی طلاق و ... / یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش

- American psychological Association*;19 th, 24-28.
- Lee, A. (2009). *Preventing burnout to save your marriage* .<http://ezine articles.com>.
- Lingren,H.G.(2003).*marriage burnout*. <Http://utahmarriage.org>.
- Lykken, D. T. & Tellegen, A. (2008). Is human mating adventitious or the result of lawful choice: a twin study of meta selection .*journal of counseling and clinical psychology*. 31, 502-518.
- Markman, H.J.(2008). Preventing marital distress through communication and conflict management training .*journal of counseling and clinical psychology*, 111, 70-78.
- Melamed, T. (1994). Patters similarity over time: the moderating effect of relationship status. *journal of behavioral psychology*, 12(1), 5-32.
- Miller, C. & Min, S. (1999). For what are we burnout to become? *journal of religion and health*, 43, 126-139.
- Neils,H.(2009). 13 sings of burnout and how to help you avoid it. <http:// suu.edu/faculty/guble>.
- Nietzel,M.T. & Harris, M. J. (2008). Creative ways to keep romance alive . *retrieved*. September 2008 .<http://www.heartnhome.com>
- Pines, A. M. & Nanws, R. (2009). The relationship between career and couple burnout :implication for career and couple counseling. *journal Of employment counseling*, 42, 50-64.
- Pines, A. M. (2007).couple burnout: causes and cures. *the American journal of family therapy*,10 , 42-48.
- Pines, A. M. (2004).Adult attachment styles and their relationship to burn out.a preliminary ,cross-cultural investigation work and stress . *The family journal*,18.66-80.
- Simon, H. D. (2008). *Marriage burnout*. <http://utahmarriage.org>.
- Van plet. M.A. (2009). Crossover of burnout among health care professionals. *Journal of marriage and the family*,85,210-230.